

BEGRIJ CHRISTENDOM ISLAM

Dec. 1975 nr. 16

MOSLIMS VIEREN OFFERFEEST

BEDEVAART NAAR MEKKA

BRIEVEN VAN EEN HAZJJ

Ten geleide:

Honderdduizenden moslims zijn op dit ogenblik in Mekka op bedevaart naar hun heilige plaatsen.

Een van de voorgeschreven handelingen van die bedevaart is het ritueel slachten een schaap of een ander dier.

Dit heeft plaats op de tiende dag van de maand "Dhoe el Hizja", de laatste van het Islamitische jaar.

In dit nummer laten we moslims aan het woord om daar iets over te zeggen. De afdeling Voorlichting van de Federatie Moslim Organisaties in Nederland hebben we bereid gevonden een artikel ter publicatie af te staan over de inhoud en gebruiken van het Offerfeest en de bedevaart.

Vervolgens vindt U ter illustratie van de bedevaart enkele brieven waarin een "hajjj" (bedevaartganger) zijn ervaringen tijdens de bedevaart schrijft aan zijn zooni Ali.

Deze brieven werden ons in de vertaling uit het Arabisch beschikbaar gesteld door 'Comprendre', uitgegeven door Hommes et Migrations, 6 Rue Barye te Parijs.

De redactie

" KOERBAAN "

Elk jaar vieren de Moslims over de hele wereld het Offerfeest, ook het grote feest genoemd. Ook in Nederland wordt dit feest door duizenden Moslims gevierd. Men komt hiervoor samen in allerlei voor die gelegenheid ingerichte gebedsruimten, ongebruikte kerken, theaterzalen, kantines van fabrieken en barakken-kampen etc.

Deze voor hen zoveel betekenende dag kunnen ze nog steeds niet beleven in die atmosfeer die hen enigszins een gevoel van eenheid met de Moslims in de thuislanden zou kunnen bezorgen.

Hoewel ze al meer dan tien jaar onder ons verkeren heeft noch het bedrijfsleven noch de autoriteiten de moed op kunnen brengen de twee grote Islamitische feestdagen tot officieel vrije dagen voor deze mensen te verklaren.

Wel ijvert men zich voor het opvangen van deze vreemdelingen in onze maatschappij tijdens bijv. de kerstdagen, men tracht ze dan kunstmatig enig begrip van de Nederlandse gezelligheid bij te brengen.

Praktischer zou het zijn ze deze dagen door te laten werken daar ze geen betekenis voor ze hebben, dan kunnen ze daarvoor in de plaats vrij krijgen op hun eigen feestdagen.

Nu staan ze tijdens deze feestdagen in de fabriek of mogen bij hoge uitzondering een uurtje later beginnen.

De betekenis van deze Offerfeestdag is buitengewoon groot en uitsluitend te vergelijken met het kerstfeest bij de Christenen en het Pesach bij de Joden. Tijdens deze dag wordt een feit herdacht dat in elke geopenbaarde religie bekendheid heeft, namelijk het offer dat Abraham bracht door bereid te zijn zijn eigen zoon te offeren voor het aangezicht van zijn Schepper.

De Arabische naam van dit feest is Id-oel Adzhâ'.

Het woord "Id" betekend dag die terugkeert of dag waarop men terugkeert van zorgen tot vreugde, kortom 'feest'.

Het woord "Adzha" is afgeleid van "Dzoehâ", het vroege gedeelte van de dag, en van "dzahhâ" dit betekent: hij offerde een offerdier in de loop van de morgen.

De datum van het feest wordt vastgesteld naar aanleiding van het verschijnen van de nieuwe maan.

Het Offerfeest valt op de tiende dag van de maand van de maand van de "hajj" - de "dhu-l-hidja". Deze maand begint als de nieuwe maan verschijn. Mocht die niet te zien zijn, dan worden de 30 dagen van de vorige maand volgemaakt.

Het feest wordt niet met dansen en zingen, dus fysieke vreugde, begonnen maar met buigen voor de Schepper. Hierdoor ontwaakt de geest en het spirituele element van de dag zal dan ook het fysieke overvleugelen.

Na een kort gebed houdt de voorganger een preek waarin de betekenis van het Offer en het welzijn van de moslimsamenleving benadrukt worden. Ook vrouwen en kinderen kunnen hierbij zijn maar door plaatsgebrek vanwege de enorme belangstelling die overal bestaat voor deze feestgebeden blijven zij er vaak van verstoken. Vóór het gebed wordt een bad genomen en zowel mannen als vrouwen parfumeren zich.

De profeet van de Islam veranderde zijn route als hij terugkwam van het feestgebed en vele Moslims doen dit nog steeds.

De profeet zei hierover: "de aarde zal getuigenis afleggen op de laatste dag, over de voeten die over haar gelopen hebben van en naar het feestgebed."

Een andere verklaring is dat de profeet zijn route veranderde opdat zo veel mogelijk mensen konden zien dat Moslims ook op feestdagen het contact met hun Schepper bewaren.

Het offeren begint na het feestgebed en kan er niet vóór gedaan worden. Iedere Moslim, man of vrouw, die buiten datgene wat noodzakelijk is voor het levensonderhoud over minimaal 96 gram goud, op dit moment ongeveer 1200 gulden, beschikt moet een klein dier offeren (schaap, geit enz.). Zeven personen kunnen gezamenlijk een groter dier offeren (koe, os, kameel, enz.). Varkensvlees is ten strengste verboden, deze dieren komen dus niet in aanmerking. In mindere mate is ook het vlees van paarden en ezels verboden, ook deze dieren worden nooit voor het offeren gebruikt. De offerdieren mogen geen gebreken hebben, voor Allah is alleen het beste goed genoeg. Dieren die een oor of oog missen of alleen maar mank lopen worden afgekeurd.

Men kan op de dag van het feestgebed slachten maar ook nog op de twee volgende dagen. Men noemt het dier "koerbaan", dit komt in het Arabisch van de stam "q-r-b" dit betekent "dichtbij zijn". Men slacht een offerdier met de bedoeling nader tot God te komen, Zijn welbehagen te winnen.

Het vlees wordt verdeeld onder de armen, familieleden, reizigers en gasten. De opbrengst van de huid, of de huid zelf, wordt aan godsdienstige liefdadigheidsinstellingen geschonken. "Niet hun vlees of hun bloed bereiken Allah, maar hun oprechtheid in geloof bereikt Hem." "En onder Allah's tekenen hebben Wij de offerferkamelen voor u aangewezen, wanneer zij op hun zij vallen, eet ervan en voedt de tevreden en de armen" (Koran).

Het ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne heeft dit jaar zijn medewerking verleend op het punt van ritueel slachten door Moslims. Ook in de toekomst zal er regelmatig ritueel geslacht kunnen worden. Uit naam van de moslimgemeenschap in Nederland is de Federatie Moslim Organisaties Nederland de Nederlandse autoriteiten zeer erkentelijk voor door het hen getoonde begrip.

" HAJJ ", DE BEDEVAART NAAR MEKKA.

"Voorzeker, het eerste voor de mensheid bestemde huis is dat te Bekka (Mekka), gezegend en een richtsnoer voor alle wereldenDe Bedevaart naar "het huis" is voor Allah, en verplicht voor een ieder die ertoe instaat is".

De maanden van de "Hajj" zijn bekend, hij die besluit in deze maanden de bedevaart te gaan verrichten zal geen onreine taal gebruiken, overtredingen begaan of twisten tijdens de bedevaart. En het goede dat u doet weet Allah". (Heilige Qoer'aan)

Het woord "hajj" betekend: "het met eerbied bezoeken van een plaats". Technisch betekend het : "Mekka op een bepaalde tijd bezoeken om er de door de Islam voorgeschreven godsdienstige handelingen te verrichten".

Elk jaar komen er van alle delen der wereld bedevaartgangers naar Mekka. Sommigen spaarden hier hun hele leven voor. Het is een hoogtepunt in religieus en sociaal beleven van een Moslim in de internationale Islamitische broederschap.

Een mensenzee spoelt gedurende enkele maanden door de straten van Mekka en Medina, er is geen enkel onderscheid in ras, nationaliteit, huidskleur, maatschappelijke ladder etc. Alle mannelijke moslims dragen dezelfde kleding, twee witte doeken zonder naad, de vrouwen dragen lange witte gewaden, allen spreken dezelfde tekst uit; een unieke samenkomst in een unieke atmosfeer van saamhorigheid en eenheid.

De Ka'ba is vanaf het begin der tijden op dezelfde plaats aanwezig geweest, waar dit eenvoudige gebouw van 11 bij 15 meter de eerste maal door engelen gebouwd is, hierna is het nog verscheidene malen door profeten en aartsvaders herbouwd of gerepareerd (o.a. Abraham vrede zij met hem).

Gedurende veertien eeuwen is het het middelpunt van de Islamitische wereld, alle Moslims over de gehele wereld richten zich erheen gedurende het gebed.

Het gebed is tot God; de Ka'aba is in de Qoer'aan als gebedsrichting (qibla) aangewezen.

De laatste jaren heeft er een soort "Hajj"- explosie plaatsgevonden. In 1973 was het totale aantal buitenlandse "hadjies" (bedevaartgangers) 607.755 maar in 1974 was het 50% meer: 918.777.

Er vond een soortgelijke vermeerdering van het aantal "hadjies" met Saudi Arabische nationaliteit plaats. Koning Faysal die zich voor deze vrij onvoorziene situatie geplaagd zag, deed zelf de bedevaart niet, - iets waar hij zich later ongelukkig door voelde - en riep de andere Saudi Arabische Moslims, die de bedevaart al eens verricht hadden, op hetzelfde te doen.

Gedurende de laatste twintig jaar hebben de Saudi Arabische Moslims een geweldige hoeveelheid liefde, werk en geld gestopt in het ontwikkelen en vermenigvuldigen van de faciliteiten tijdens de bedevaart waarbij we speciaal aan de faciliteiten op het gebied van hygiëne, gezondheidszorg en onderdak denken.

Het is duidelijk dat er nu een probleem is dat opgelost moet worden, niet door het aantal "hadjies" te verminderen maar door de faciliteiten en mogelijkheden uit te breiden.

Vanaf dit jaar werd er door de Saudi Arabische regering een nieuwe politiek gevoerd, waarbij het de bedoeling is dat een persoon die de bedevaart wil doen minimaal + 1500 gulden bij zich heeft voor een verblijf van 40 dagen.

Dit naar aanleiding van de voorwaarde die in de Islam bestaat, dat elke pelgrim over voldoende middelen dient te beschikken.

Vroeger gingen veel mensen op weg zonder enige voorziening te treffen, zij zeiden: "wij vertrouwen op Allah! en gingen dan bedelen in de straten van Mekka, de Islam staat deze levenshouding niet toe en wil dit voorkomen door bepaalde voorwaarden te stellen.

Wat is de diepe betekenis van dit gebeuren, hoe kan het dat in een tijd waarin vrijwel iedereen naar materieel comfort streeft, mensen een groot gedeelte van hun bezit opofferen om een vaak moeilijke tocht te maken om, bij het doel gekomen, in nog moeilijker omstandigheden bepaalde devote handelingen te verrichten.

In verband met het naderen van de datum die het hoogtepunt vormt van deze gebeurtenis en het feit dat een gedeelte van dit feest door de gehele moslimsamenleving waar ook ter wereld - dus ook in Nederland - meegevierd wordt, geven we vanuit de Federatie Moslim

Organisaties Nederland hieronder een summere samenvatting van de inhoud en praktijk van deze gebeurtenis.

De Ka'aba is het eerste huis op aarde dat ter van de Enige God is opgericht.

Eén maal in zijn of haar leven moet elke Moslim deze bedevaart maken. De bedevaart is een van de vijf fundamenteën van de Islam. Voor volwassen Moslims, die lichamelijk en geestelijk gezond zijn, deze periode vrij hun tijd kunnen beschikken, het reisgeld hebben, hun gezin volledig verzorgd achter kunnen laten - voor zover ze niet meegaan - en voor wie de weg veilig is, is de bedevaart een plicht. Vrouwen moeten vergezeld zijn van hun man of van een man, waarmee ze onmogelijk zouden kunnen trouwen volgens de Islam (vader, broer, zoon etc.).

Als iemand het zelf niet kan doen - door ouderdom, invaliditeit of iets dergelijks - is het mogelijk een plaatsvervanger te sturen, zelfs voor overledenen is dit mogelijk:

"Van hem die de "Hajj" (bedevaart) uit naam van een van z'n overleden ouders verricht zal het zeker aanvaard worden (voor wie hij het verricht had). Zijn ziel zal er zeker goede tijdingen door ontvangen in het hiernamaals"

"De verdienste van één bedevaart voor zijn ouders, zijn het zevenvoudig voor hem"

"De bedevaart van mijn volk (de Moslims) is ook een heilige strijd op Allah's weg."
(woorden van de Profeet)

De verplichte bedevaart wordt "hajj" genoemd en kan alleen op een bepaalde tijd uitgevoerd worden, de vrijwillige bedevaart wordt "oemrah" genoemd en kan gedurende het hele jaar verricht worden.

Vóór de "hajj" vormt men in z'n hart de intentie en begint de toestand van "ihraam". Er wordt gebeden en mannen kleden zich in twee stukken witte stof zonder naad, één voor het boven- en één voor het onderlichaam. Het hoofd en de voeten blijven onbedekt. Vrouwen dragen de witte gewaden waarin ze meestal gekomen zijn en bedekken hun hoofd en voeten.

Tijdens deze staat van "ihraam" heeft men geen geslachtsgemeenschap, ook wordt er niet gestreeld of gekust, men parfumeert zich zelfs niet meer. Ook is het verboden te jagen, gras te plukken of planten en bomen af te zagen of te snijden. Men scheert zich niet meer en laat zijn haar niet knippen., De toestand van "ihraam" gaat door tot de laatste omgangen rond de Ka'aba.

Deze omgangen rond de Ka'aba worden door mannen en vrouwen gezamenlijk gedaan, men loopt driemaal snel en driemaal langzamer om de Ka'aba, dit wordt de "tawaaf" genoemd. De "tawaaf" begint bij een van de hoeken van de Ka'aba waarin de "hadjar oel-aswad" (de zwarte steen) gemetseld is in een zilveren omlijsting, na de tawaaf wordt deze steen gekust, dit is geen plicht, als het gevaar bestaat andere Moslims te verdrukken of te pijnigen dan kan men op een afstand de steen groeten. Deze steen is afkomstig uit het paradijs.

De "tawaaf" wordt driemaal gedaan; éénmaal als men Mekka binnenkomt; dit is vrijwillig en alleen voor de Moslims van buiten Mekka; éénmaal bij de aanvang van de eigenlijke "hajj", deze tawaaf is verplicht, de derde tawaaf is de "tawaaf al-wadâ`a" de afscheids-tawaaf, ook deze tawaaf is verplicht voor Moslims die niet in Mekka wonen.

De twee belangrijkste hoogtepunten van de "hajj" zijn:

1 De wachtperiode op Arafat, bij de berg van de Genade.

Deze periode begint vanaf het moment dat de zon het hoogste staat op de negende dag van de "Zil - hidja" - de maand van de "hajj" en duurt tot het moment van de zonsopgang op de tiende dag, dit is tevens de eerste dag van het grote of Offerfeest.

Ook al staat men slechts één minuut op Arafat dan voldoet men aan deze plicht. De praktijk is echter dat men hier vele uren doorbrengt tussen deze in wit geklede massa, om een druppel van de om vergeving smekende mensenoceaan te worden. Dit toneel doet aan het verschijnen voor God's aangezicht, op de "laatste dag" denken; men staat met mensen van alle volken samen en ieder murmelt gebeden in zijn of haar eigen taal.

"Er zijn zulke zonden die alleen vergeven kunnen worden door op Arafat te staan gedurende deze periode" is een bekende uitspraak van enkele Islamitische geleerden.

"Hij die de "hajj" voltooit zonder een smerig woord te gebruiken, te schelden of andere zonden te begaan, is weer even rein als op de dag van zijn geboorte" is een uitspraak van de profeet van de Islam.

De "hajj" leert de mensen met een minimum aan comfort te leven, met duizenden bij elkaar in kleine ruimten. Er is slechts één mode, die van de "ihraam", dure kleding en versierselen zijn afgelegd en men is opgenomen in een menigte die tot aan de horizon reikt, staande onder een brandende zon heeft men één en het zelfde doel: de Schepper naderbij te komen, Hem met een diepe kennis te leren kennen. Dit is ook de betekenis van het woord "Arafat": goddelijke kennis.

Wellicht overdenkt men de weinige zekerheden die men tijdens dit leven kent; de zekerheid van dat moment, proberen de diepe betekenis van deze samenkomst te beseffen; de zekerheid van de dood, het een einde nemen van de stroom van leven, niet nogmaals kunnen kiezen op die momenten dat men gekozen heeft, gewikkeld worden in ongeveer dezelfde doeken als waar men op dat moment in gehuld is; dan zijn er nog de zekerheden voortkomend uit geloof; de ontmoeting met God temidden van eenzelfde menigte; en de geloofszekerheid van de eeuwigheid daarna.

In de nacht van de negende op de tiende dag van de maand van de "hajj" verlaat men gewoonlijk Arafat. Men vertrekt van hier naar Moezdalifa, hier wordt de nacht doorgebracht en op de morgen van het Offerfeest hier het gebed van zonsopgang gebeden, waarna men vaak nog vóór de zon is opgegaan naar Mina vertrekt, hier worden drie stenen kolommen die duivel of duivelse krachten voorstellen, gestenigd.

Deze handeling heeft voor elke Moslim een andere betekenis. Voor sommige Moslims zal het werkelijk het bekogelen of stenigen van de duivel zijn, voor anderen is het meer het vernietigen van het kwaad in zichzelf.

Hierna wordt er door vele Moslims geofferd zoals dat op dat moment door alle Moslims over de gehele wereld gedaan wordt.

Mannelijke moslims laten hier hun hoofd kaal scheren of een het haar knippen.

2 Deze dag (de tiende dag van de Zil-hidja) of de volgende twee dagen keert men terug naar Mekka om de verplichte "tawaaf" te doen, dit betekent dat men nog zeven maal tegen de klok in, om de Ka'aba loopt.

Hiermee zijn de twee belangrijkste en verplichte onderdelen van de "hajj" gedaan en is deze voleindigd.

“Ons doel van de reis zou niet het bevredigen van nieuwsgierigheid of tijdelijk amusement moeten zijn, maar leren en vereren zodat het hart en begrip verruimd worden.” (Gresley)

“Het heden en het hiernamaals zijn als oost en west en de reiziger is tussen deze twee, hoe dichter hij de ene zijde nadert, hoe meer hij zich van de andere verwijderd. (Hazrat Ali)

Federatie Moslim Organisatie, (F.O.M.O.N.), Afdeling Voorlichting

BRIEVEN OVER DE BEDEVAART

Deze brieven Zijn genomen uit het boek Hulm fi `Arafât, van Mohammed Sîrgiyya, (blz. 156-162 en 168-169).

Abu Ali maakt de bedevaart naar Mekka en schrijft zijn bevindingen aan zijn zoon Ali te Alep.

1. Aan boord van het Syrische vliegtuig, 19 februari 1969

Zo zie je, beste Ali, ik heb geluisterd naar je goede raad en moest dus deze bedevaart naar Mekka ondernemen. En wel juist op een moment dat ik de ene grens van m'n bestaan gepasseerd ben en een nieuwe reeks in het verschiet ligt.

Het was nodig deze bedevaart te maken, gezien ik een periode achter de rug heb, waarin ik geleden heb aan hartaandoeningen. waarin het jachtend leven me parten heeft gespeeld, waarin ik geestelijke inzinkingen heb gekend en waarin zich tenslotte een schuldbewustzijn van mij meester maakte.

Deze bedevaart was nodig na een ambtsperiode van ongeveer 30 jaar, waarin ik in honderdduizend rechtszaken een beslissing heb genomen, terwijl het aantal aanklagers wel een half miljoen geweest is. Gesteld dat ik op één van de honderd gevallen een verkeerde beslissing genomen heb, dan is het aantal personen dat me op de oordeelsdag bij de kraag grijpt, vijfduizend.

Beste Ali, ik neem God tot getuige (en God is de beste getuige), dat ik in heel mijn loopbaan nooit iemand onrechtvaardig heb willen behandelen, afgezien van vergissingen die me ontgaan zijn.

Maar ook, mijn God, denk ik aan fouten die ik tegen u begaan heb. Wil mij deze vergeven. Neem alle fouten van mij weg die ik begaan heb tegen uw dienaren, O Heer der Werelden! Deze bedevaart moest ik maken nadat Professor Nagîb Rifa'î me verteld had, dat hij in een droom gezien had dat de profeet van Allah (vrede zij met hem) mij uitnodigde om zijn graf te bezoeken.

je Vader

2. Mekka, 20 februari 1969

Beste Ali, even zovele malen als er sterren aan de hemel staan omhels ik je !!! In de heilige woonplaats van Allah, van waaruit ieder uitnemend woord tot Hem opstijgt en Hij ieder

goed werk verheft, vraag ik God, dat Hij je moge rekenen onder het aantal gelukkigen in dit leven en in het andere. Kor.35, 10.

Ali, m'n zoon, toen ik bij de Ka'ba aankwam voelde ik mij bezwaard met een enorme last, die alleen Gods oneindige barmhartigheid kan wegnemen. Vandaag ben ik er binnen gegaan met een vermorzeld hart en een gebroken geest; daarna begon ik de Tawaaf (7x rond de Ka'aba trekken), terwijl ik met duizenden bedevaartgangers bad: "zie mij hier, O God, zie mij hier, Gij hebt geen gelijke, zie mij hier! U zij lof en eer en het Koningschap! Gij hebt geen gelijke!"

Vervolgens ben ik naar huis gegaan, met op mijn schouders een zware last, waaronder de bergen zouden bezwijken. Toen bij het vallen van de avond de uren van rust waren aangebroken, overviel me de slaap en ik droomde: "Spreekt; gezegend is Hij die iets beters verschafft dan dit, indien het Hem behaagt." (Koran 25, 10)

Ik zag me onderduiken in een onpeilbare oceaan van zwarte damp die mijn ziel en lichaam doordrenkte, in donkere lagen die heel mijn wezen omhulden in duisternis. Toen hoorde ik een krijgende die schreeuwde: "Ieder gelaat zal vernederd worden in tegenwoordigheid van de Levende, van Hem die door en uit zichzelf bestaat, hij die belast is met ongerechtigheid zal ongelukkig zijn." (Kor. 20, 111) Een hevige angst greep mij aan.

En ik hoorde een stem die niet teder of zacht was, roepende: "Sommigen hebben zowel goede als slechte daden op hun geweten. Het zou kunnen dat God hun genadig zij" (Kor. 9, 102). Toen pas kwam ik weer tot rust.

Ik zag een straal van goddelijk licht, dat leidt op de rechte weg, een straal die geurde als een bloem, een straal die op mijn gemoed inwerkte als de zang van een nachtegaal; ik voelde de hemel nabij. Ik keek door die hemel, zoals een sterrenkundige door zijn telescoop kijkt, en ik zag letters van parelmoer die schitterden boven een "nis waarin een lamp staat. De lamp bevindt zich in glas, het glas is gelijk aan een heldere ster" (Kor. 24, 35). Deze woorden stonden er geschreven: "oh gij mijn dienaren! Gij hebt buitensporigheden bedreven tot uw eigen schade, wanhoopt niet aan Gods barmhartigheid. God vergeeft alle zonden. Waarlijk, Hij is het die vergeeft; Hij is de barmhartige."(Kor. 39, 53).

je Vader

3. Mekka, 21 februari 1962

Vanmorgen werd ik wakker in een blijde stemming vanwege alles wat Allah mij gegeven had, heel de dag heb ik doorgebracht met de naam van God in m'n hart en op m'n lippen; ik heb met mijn broeders uit Alep gesproken. Ook zij loofden en prezen Allah en wensten mij toe: "Moge Allah u vergeving schenken."

Na de avondmaaltijd, heb ik met andere bedevaartgangers de "Tawaaf" rond de Ka'aba gedaan. Nog voor ik de zevende maal rond het heiligdom getrokken was, kwam ik in een staat van mystieke waarneming, waarin ik de totale ontleding van mezelf heb ervaren, gepaard gaande met diepe aanbidding, een toestand van volkomen rust van de ziel gepaard gaande met inwendige verlichting. Het was een toestand waarin het "ik" tot niets wordt herleid maar waarin je volkomen opgaat in hetgeen je ziet: de aanbidder in het aanbedene, het schepsel in de Schepper, de wereld die tot het koninkrijk behoort in de Koning. Een toestand die geen enkel verstand kan begrijpen, die geen enkele uiteenzetting kan omschrijven, die geen taal in woorden kan uitdrukken, maar die hij alleen kan smaken die zo'n toestand beleeft.

Het is een toestand waarin ik mezelf als een straal van het goddelijk licht voelde die onmiddellijk zou uitdoven als zij afgesneden zou zijn van de Krachtbron; ik voelde mezelf als een stofdeeltje in de onmetelijkheid van het heelal, dat zich in de ruimte verliest als het loskomt van de aantrekkingskracht.

Het is een toestand waarin ik meende het aanschijn van God te aanschouwen zoals ik de maan kan zien bij volle nacht.

Als Gagarine met mij geweest was, dan zou hij God gezien hebben zoals wij Hem zien; hij zou God gezien hebben met een geestelijke blik, maar niet met z'n lichamelijke ogen; wel met z'n hart maar niet met z'n zintuigen.

Zijn ongeluk is dat God hem de gave van het geloof niet heeft gegeven.

Daarna heb ik me vastgeklampt aan de muren van de Ka'aba. Ik begon te smeken: "Heer, geef ons de overwinning op Israël.....

Heer, als het ongeloof de overhand krijgt, zult U nooit meer aanbeden worden.....

Heer, als Gij Israel niet de nederlaag doet ondergaan, zal zij zich op Uw heilige woonplaats storten, op de heilige plaats Muzdalifa en op de heilige steen.....

Heer, ook al heeft men ons tot onmacht gebracht, U zal men niet tot onmacht kunnen brengen" (Kor. 9, 2,).

Daarna bad ik: "O God, stel aan het hoofd van ons de besten onder ons en niet de slechten Geef ons geen leiders die U niet vrezen en die geen medelijden met ons hebben, O God van de Werelden".

je vader

4. Mekka, 22 februari 1969.

Dierbare zoon Ali,

Vandaag na middernacht ben ik terug gegaan naar het huis van onze gids met het gevoel dat ik, dank zij de visioenen van het Goddelijk licht, me gewassen had van de smet van mijn zonden, dat ik gereinigd was door de kracht van vergeving, dat ik me gezuiverd had door zijn barmhartigheid, dat Allah voldaan was geweest over mij en van Zijn kant aan mij ook voldoening had geschonken, dat Hij op mij neer had gezien en mij gerechtvaardigd had.

Maar toen kwam de angstige gedachte in mij op, toch geen vergeving te hebben ontvangen. Daarbij bleef ik een uur lang me onophoudelijk omdraaien op dat slechte bed; afwisselend nu eens kalm dan weer onrustig, nu eens in stilte dan weer in tranen uitbarstend.

Daarop hoorde ik weer de stem van mijn buurman die de verzen uit de Koran opzegde: "Volbreng het gebed bij zonsondergang tot het nachtelijk duister; verricht dan de oplezing van de dageraad; deze ochtendlezing heeft zijn getuigen. Blijft wakend bidden gedurende de nacht; dat betekent voor u een goede daad, die meer waard is dan de verplichte daad. Wellicht zal de Heer u tot een lofwaardige plaats verheffen" (Kor. 17, 78-79).

Ik waakte dus en bad, ik las de Koran, ik nam mijn gebedssnoer en loofde de namen van Allah. Vervolgens luisterde ik in onderworpenheid en met tranen in de ogen naar de woorden van God die uit de mond van de lezer kwamen.

De nacht was kalm en allen sliepen behalve de lezer en je vader.

Daarna nam ik de Koran en las: "Hun Heer zal hun aankondigen barmhartigheid van Zij-nentwege en welgevallen en tuinen waar zij een blijvend genot vinden" (Kor. 9, 21).

Ik opende de Koran op een andere plaats en las: "Heer schenk vergeving aan mij, aan m'n ouders en aan de gelovigen op de dag van de eindafrekening" (Kor. 14, 41).

Vijftig maal herhaalde ik ditzelfde gebed.

Toen opende ik de Koran een derde maal en las: "Heer, schenk ons in onze vrouwen en in onze nakomelingen vreugde voor onze ogen; maak ons voorbeelden voor hen die God vrezen" (Kor. 25, 74).

Ook dit gebed herhaalde ik vijftig maal.

Inmiddels was ik in slaap gedommeld en werd wakker op het moment dat er van de minaret een stem opklonk die op een melodieuze toon de oproep psalmodieerde: "Allahu akbar ! Allahu akbar : Ik getuig dat er geen andere godheid is dan Allah, Ik getuig dat Mohammed de gezondene is van Allah".

De stem van de muezzin klonk eerbiedig als een lofprijzing van engelen, fijngevoelig als het gezang van een nachtegaal. Ik haastte me naar het heiligdom. Wij baden voor iemand die overleden was op het moment toen hij in neergebogen houding de aanroeping uitsprak: "Eer aan God, de Allerhoogste!" Een kwart miljoen mensen sprak over hem het gebed uit, waarbij wij allen God smeekten hem barmhartig te zijn en vergeving te schenken. Wij allen waren jaloers op hem om deze mooie dood. Ik hoorde er velen zeggen dat ze verlangden in zijn plaats gestorven te zijn.

Wat mij betreft deel ik dit verlangen niet.

En weet je waarom, Ali? Omdat ik meer dan dit ambieer: ik wens te sterven als een onbekende soldaat op de weg van Allah, in de strijd tegen Israel; m'n kleren, gewassen in mijn bloed, zullen mij dienen als lijkwade, terwijl de engelen de Barmhartige voor mij zullen bidden. Het is dan van geen belang of men mij kent of niet, als God me maar kent.

Je vader

5. Mekka, 3 maart 1969.

"Ik ben het niet eens met wat je geschreven hebt over de Ka'aba. Ik vind namelijk dat je overdrijft," zei me onze buurman uit de Faysalstraat te Alep. Deze is ter bedevaart gekomen om zijn fouten uit te wassen, na eerst twee miljoen Syrische ponden opgeslokt te hebben ten koste van anderen en de vlucht te hebben genomen naar Mogadishu.

"De bedevaart - zo zei ik hem- is een onuitputtelijke stortvloed van goddelijke oorsprong, van waaruit alle dorsthebbenden zoveel kunnen putten als hun geest kan bevatten".

"Uw geest, antwoordde hij met geveinsde ironie, is zeker wel groot genoeg om een vol schip van goddelijke gunsten te kunnen bevatten."

"Arme kerel, zei ik hem met zachtheid maar met klem, vindt u dat te veel voor mij als je weet dat er in de Overlevering gezegd wordt: "De aarde en de hemel zijn niet groot genoeg om Mij te bevatten; wat Mij wel kan bevatten is het hart van mijn gelovige dienaar".

"Wat mij betreft, wierp hij tegen, heb ik absoluut niet de verlichting en de gemoedsrust ervaren waar u zoveel drukte over maakt; alles wat ik ervaren heb, is de troep, die veroorzaakt wordt door de vuiligheid en de onreinheden die overal verspreid liggen".

"Er zijn ogen, hernam ik, die alleen maar de onreinheden van het aardse zien; ze zijn als het ware met een koord gekluisterd aan deze aarde en zijn niet in staat om er zich los van te maken en zich op te richten.

Er zijn anderen daarentegen, die alleen maar de klaarheid van de lucht zien, alsof ze daar vastgeklonken zijn, ze kunnen niet naar beneden kijken. U heeft het geestelijk aspect van de bedevaart niet kunnen smaken;

U heeft lof gebracht aan God met een lichaam, een ziel, een geest en een tong die bedekt waren met het aardse vuil. Dat verwondert overigens niet: de mestkever voelt zich helemaal niet thuis te midden van vergulde bloemen".

"Leer mij dan, sprak hij met een duidelijke ironie in zijn stem, hoe het mij mogelijk zal zijn te ervaren wat u heeft ervaren".

"Dat zal u nooit kunnen"

"En waarom niet", vroeg hij wanhopig.

"Wanneer een malse regen op een bodem valt waar doornen gezaaid zijn, groeien er alleen maar doornen. Valt die regen op een bodem waar rozen geplant zijn, dan groeien er rozen. De giftand van een slang produceert alleen maar vergif zelfs al zou je hem rozenwater te drinken geven; de bij maakt alleen maar honing ook al zou je ze gif te eten geven".

"Ik ben geen doorn, noch een slang", hernam hij woedend.

Zonder commentaar maakte ik een eind aan dit gesprek: "De wind wordt welriekend als hij

langs parfum blaast, maar stank als hij over lijken blaast. Godsdienstige vieringen hebben een goede uitwerking bij mensen, die er met een oprecht hart aan deelnemen, maar hebben een slechte uitwerking bij mensen die niet aan de gestelde voorwaarden voldoen en er zich snel vanaf maken omdat het hun verveelt.

Het zien alleen van de Ka'ba heeft Sawqî geïnspireerd om zijn kostbaar gedicht te schrijven: "*Ilâ 'Arafat Allah*", en Husayn Haykal om zijn boek te schrijven: "*Fî manzil al-Wahy*", terwijl het u een gevoel heeft gegeven van onreinheid. Dat is niet verwonderlijk: men kan alleen geven van wat men in zich heeft.

Zo liet ik hem daar staan, de woorden van Allah herhalend: "Hij doet daarmee velen dwalen en leidt daarmee velen recht, maar geen anderen doet Hij daarmee dwalen, dan zij die kwaad bedrijven" (Kor. 2, 26).

je Vader

(genomen uit het boek *Hulm fî Arafâ* van Mohammed Sîrgiyya (blz. 156-162 en 168-169).